

KOLEKTIVNA KUĆA NA SLAVIJI**THE COLLECTIVE HOUSE AT SLAVIJA SQUARE**Saša Knežić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast – ARHITEKTURA**

Kratak sadržaj – Tema master rada jeste projekat savremene kolektivne kuće na trgu Slavija u Beogradu. Idejno rešenje i pristup projektu rađeni su po uzoru na savremenu arhitektonsku praksu japanskih arhitekata - koristeći se maketama. Cilj projekta je osmišljavanje objekta za stanovanje i poslovanje, na zadatoj lokaciji.

Ključne reči: arhitektura, prostor, maketa, Japan, Slavija

Abstract – Master thesis is the project of a contemporary collective house at Slavija Square in Belgrade. Conceptual solution and access to project based on contemporary architectural practice of Japanese architects - using models. The goal of the project is to design an apartment for residential and work purposes on a given location.

Keywords: architecture, space, model, Japan, Slavija

1. UVOD

„Usred bresaka
što svuda su u cvatu -
procvala trešnja [1].“

„Proleće je zvanično stiglo u Tokio!“ - svi japanski mediji oglasili su da su trešnje počele da cvetaju. Već hiljadama godina stara tradicija i dan danas živi u ovoj zemlji, a trešnjim cvet predstavlja japanski nacionalni cvet. Cveta kratko, najnežnijeg je sastava od svih, i sinonim je za buđenje, istinsku lepotu i prolaznost. Život je prelep ali i kratak kao Sakura... Baš zato cvetu trešnje je posvećeno mnogo pesama, književnih dela i legendi. „Upravo zbog motiva prirode, haiku poezija je rasterećena patetike, u njoj nema preuveličavanja ni umanjivanja važnosti onoga o čemu se govori. Sve je važno, bilo veliko ili malo, obično ili neobično. Sve ima svoje mesto, svoj trenutak. Haiku nas poziva da posvetimo pažnju onome pored čega obično proletimo i primetimo prazninu tek kada nestane. Budući da se za poeziju kaže da ne poznaje granice ni strane sveta, koliko god haiku poezija bila japanska, njena je poruka univerzalna i može biti nadahnuće svakom čoveku koji traga za prirodnijim načinom života [2].“

Priroda u arhitekturi japana uživa status dubokokore-njenog ideala koji se danas i dalje manifestuje ali na neki nov način. Bliska veza sa prirodom primetna je u savremenim arhitektonskim pristupima sprovedenim od strane japanskih autora poput Tadao Anda. U Andoovom arhitektonskom trouglu priroda je pripitomljena.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila dr Jelena Atanacković Jeličić, red. prof.

Kombinacija dugotemeljenih japanskih estetskih senzibiliteta i onih prouzrokovanih savremenim životnim iskustvima i poslednjim dostignućima visoke tehnologije, izražena kroz minimalizam u arhitekturi, širi se svetom koji je postao globalna pozornica. Arhitektura je verovatno najkonkretniji pokazatelj društvenih okolnosti i društvene zrelosti neke zemlje ili regiona. Japan je nacija kreativnih, inovativnih i tehnološki naprednih graditelja. Velika potražnja i ograničen prostor otvorila su vrata beskrajnoj mašti i eksperimentisanju u dizajnu i gradnji. Umetnost je uzdići se do jednostavnosti, a jednostavnost Istoka svaki put ostavi bez daha... Konačno otvara se pitanje na koji način danas projektuju japanski arhitekti i kako izgleda savremeni proces istraživanja?

Projekat je nastao na master studijama usmerenja Dizajn enterijera, u okviru radionice na predmetu „Savremene teorije i tehnologije primenjene na arhitekturu, urbanizam i dizajn“, forsiranjem maketa kao glavnog sredstva istraživanja. Radionica podrazumeva praktičnu primenu stečenog znanja i brzopotezno donošenje kvalitetnih projektantskih odluka.

Primenjeni pristup zadatku, pre svega, jednom stvaratelju predstavlja izazov. Sa druge strane, dokazuje da starim metodama koje su prošle test vremena i dalje postizemo fantastična inovativna rešenja. U svetu u kom je sve digitalizovano, postoji znaje do kog se dolazi jednostavnim činom seckanja kartona i lepljenjem njegovih delova... Japanski arhitekti nas uče da dobre stvari ne treba menjati ali ih treba usavršiti do perfekcije. „Trešnja“ upravo u Japanu najlepše cveta jer ima snažno „korenje“, a ovaj rad predstavlja posejanu klicu znanja jedinstvene japanske „trešnje“...

2. PROCES PROJEKTOVANJA**2.1. Maketa**

Maketa nam pomaže da spoznamo potencijalne prepreke u donošenju inženjerskih procena, kao što nam omogućava da budemo inovativni i smeli. Uz pomoć makete ćemo brže postići kvalitetno rešenje i bićemo sigurni u ispravnost svake donete odluke. Takvom rešenju jedna jednostavna fotografija je najbolja vizuelna prezentacija.

Ono što je atletika u spotu, to je maketa među renderima.

2.2. Savremeni pristup istraživanju

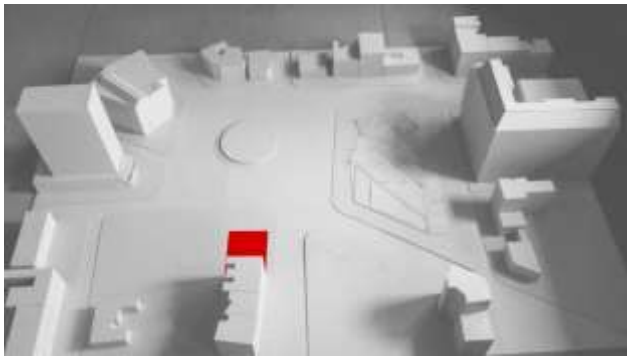
Podrazumeva dobro osmišljen niz zadataka na koje je potrebno odgovoriti kako bi se postiglo konačno rešenje. Zadaci se u kratkom vremenskom periodu nadograđuju iznova novim zadatkom iz nedelje u nedelju. Njihova

raznovrsnost omogućava da se problem sagleda iz više različitih uglova i da se svaki segment problema zadovolji adekvatnim rešenjem. Naposljetku, dobijamo projekat koji je proizašao iz niza „tačnih odgovora“ na svaki zadatak. Rezultat ove projektantske matematike je delo neosporne lepote.

2.3. Lokacija i kontekst

Temu otvorenog grada obradio je Ričard Senet, akcentujući jasno prednosti grada koji se oslobodio ograničenja i koji je prihvatio nesklad u urbanom planiranju. Takav grad, gust i raznolik, u konstantnom snažnom kontrastu daje život. „Sve u svemu, otvoreni sistem možemo definisati kao sistem u kom rast dopušta konflikt i nesklad [3].“

Parcela Kolektivne kuće na Slaviji nalazi se na samom trgu i zauzima zavidnu poziciju te se nameće kao mesto koje mora oprezno uzeti u obzir sve zatečene specifične uticajne faktore, a sa druge strane ima priliku da pokrene izgradnju i razvoj u novom pravcu. Mesto treba da zadrži neukrotivi karakter, i taj karakter naprotiv treba pojačati. Treba podržati izgradnju novih objekata, povećati gustinu, frekventnost, i naglasiti samo ono što nam decenijama uporno nameće nemirni genius loci.

Slika 1. Maketa lokacije u razmeri $R=1:100$

2.4. Odnos između stambenog i poslovnog

Stanovanje i poslovanje su dva najvažnija aspekta svačijeg života, čiji odnos treba konstantno balansirati. Negde na putu između kuće i kancelarije gubimo neprimetno a mnogo...

Istraživanje ima zadatak da poveže dve različite namene u jednu. Predmet istraživanja je granica između stanovanja i poslovanja. Da li je moguće povezati ih i na koji način, kojim arhitektonskim elementima, i kako pri tome sačuvati funkciju svake ponaosob?

Slika 2. Konceptualna maketa povezivanja dve namene

2.5. Studija volumena

Sastoji se od oblikovanja volumenske mase u pet koraka od koje će biti stvoren budući objekat na zadatoj parceli. Svaki korak mora jasno da argumentuje koje sile su uticale na projektantsku odluku. Suština studije volumena je da pokaže u kojoj meri određena lokacija utiče na konačno arhitektonsko rešenje.

2.6. Konstrukcija i materijalizacija

Maketa svoju najveću moć pokazuje kada je u pitanju rešavanje konstrukcije objekta. Nepisano pravilo kaže „Ako je konstrukcija stabilna na maketi - funkcionišće i u stvarnosti“, što arhitektama pojačava želju za inovativnošću i poriv za pronicanje u dublji smisao konstrukcije. Da bi razmišljanje na ovu temu bilo potpunije, potrebno je uzeti u obzir upotrebu dva od tri osnovna konstruktivna materijala; beton, čelik i drvo.

2.7. Prostorna organizacija

Kao polazni motiv određen je motiv kretanja. Karakteristike lokacije i dobijeni rezultati prethodno sprovedenih analiza uticali su na odluku da Kolektivna kuća kao slobodnostojeći objekat treba da zadrži karakter kretanja, toka i mešanja.

Prostorije moraju biti prilagodljive i multifunkcionalnog karaktera jer na taj način zadovoljavaju veliki broj potreba savremenih korisnika. Uvođenjem dijagonale u osnovi dobija se još dinamičniji, još neizvesniji prostor i postiže se jedinstvo različitosti.

Klasična podela na strukturu stanova kao što su: jednosobni, dvosobni, trosobni, duplexi i slično, ovde se poništava jer je dobijena nova struktura koja je radikalna i koja se ne može svrstati ni u jednu kategoriju poznatih struktura. Nova struktura prostora koji je organizovan na ovaj način dizajnirana je čovekomerno i zadovoljava svačije potrebe; one stambene i one poslovne.

3. PROJEKTNO REŠENJE

3.1. Opis novorođenog arhitektonskog dela

Iako je konačnom rešenju prethodila nekolicina manjih ali zahtevnih zadataka, o novorođenom arhitektonskom delu ipak ne treba preterano govoriti. Treba ga pustiti da samo govori o sebi posmatrajući ga...

Veoma važna stavka na koju ni jedna nauka ne može odgovoriti jeste emocija. Arhitektonsko delo pravu vrednost dobija tek onda kada uspe da u ljudskom srcu upiše svoje ime. Postoji trenutak kada stvaratelj svojom odlukom rizikuje nešto ali se ipak odlučuje na taj potez zbog neopisivog osećaja koji ga prati. Poslušati instikt u arhitekturi je zlatna sekunda koja može obezbediti „direktan let“.

Kolektivna kuća na Slaviji kao da je izrasla iz mesta na kom se nalazi, oslikavajući na sebi čitavu paletu Slavijinih boja. Kretanje se sa Nemanjine i kružnog toka nastavilo unutar objekta, kroz nečiju kancelariju ili nečiju postavljenu ukusnu večeru, kroz nečiju posteljinu do nečijih snova... Na čitavoj šumi stubova i prostorija na različitim visinama, međuetazama, svoj život živi savremeni čovek - digitalni nomad, koji se takođe kreće. I sve se to oslikava na spoljašnjosti kuće; na njenoj fasadi kroz obrise na staklu u sigurnom okrilju čelika.

U konstantnom dijalogu sa svim što se kreće - kreće se i Kolektivna kuća. Komunicira i prati.

Kolektivna kuća na Slaviji ne samo da je tačno odgovorila na zahteve sadašnjeg vremena nego je, čini se, odgovorila i na zahtev budućnosti. Vrlo lako ovaj prostor za nekih stotinu godina može biti nešto totalno drugo. Može beskonačno menjati namenu i funkciju, i svaki put će jednako pružati.

Slika 3. Maketa konstrukcije

Slika 4. Maketa fasade

4. ZAKLJUČAK

Na radionici je učestvovalo desetak studenata koji su iz nedelje u nedelju iznosili svoje ideje, ali je uvek bila iznenađujuća količina različitosti među njima. Isti zadatak, isti problem, ista ograničenja, isto vreme na raspolaganju za rešavanje problema a potpuno drugačije vizije...

Još jednom se nameće odgovor da je razlog tome individualni osećaj koji poseduje svako od nas a koji igra često presudnu ulogu kada je reč o klasifikaciji arhitektonskog dela. Možda savremeni proces istraživanja, poput ovog kakav primenjuju japanski autori, neće uvek iznedriti umetničko delo ali će jednom umetniku omogućiti da se otkrije i zauzme svoje mesto pod suncem.

Naposletku, ideje su one koje trebaju biti savremene. A metode su u svojoj osnovi tradicionalne. Sve što je savremeno poseduje izvesnu dozu tradicionalnog.

Savremeno bez tradicionalnog je isto što i trešnja bez cveta.

5. LITERATURA

- [1] Matsuo Basho, *japanska Haiku poezija*
- [2] Vladimir Devide, "Japanska haiku poezija i njen kulturnopovijesni okvir", Zagrebačka naklada, Zagreb, 1976.
- [3] Richard Sennett, „Open city“

Kratka biografija:

Saša Knežić rođen je u Travniku 1991. god. Zvanje diplomirani inženjer arhitekture stiče na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu u julu 2017. godine radom na temu »Projekat Univerzitetske biblioteke u Novom Sadu«. Master rad na istom fakultetu brani u septembru 2018. godine.